

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§. 9. Discentes: quare Discipuli tui &c. Optimum linguæ epithetum : animal inquietum, plenum veneno mortifero, comburens vt ignis inferni.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52962](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52962)

IV. de hac doctrina fundat prefatus doctor discrimen quod est inter defectus corporis & animæ, quò nos horretur efficacius huius potius quàm illius, defectibus studeamus reparandis.

D. Ch. Quantūlibet inquit, corporis defectus contingunt, reparari tamen possunt minimè: animæ verò totaliter refarcimur. Et ratio huius est: quia hoc æstimandum est quod est perpetuum, corporis defectuum reparatio, minoris est momenti: quia quodcumque ex eis restauratur, cito evanescit. Et necessarium est quotidie corpori cerullas apponere, oculos componere, faciem curare, & quicquid in toto corpore latet imperfectum, ut venustum appareat, & totum hoc & quicquid naturale est deficit in momento.

D. Ch. Loquatur D. Chrysol. Et citius evolat quam in ellixeris dater oris uniuersis. Et quid sibi est mirantibus oculis? quid oculis tectis naribus? quid ore calatur gratis? & malis purpureis? Certe nihil aliud quam effuso incristatum sepulchrum esse se dixit bonam corporis formam, modo exalte cognosces, quàm diuersis oppleta est imus sordibus.

Divs CHR. Anima verò pulchritudo quàm pura, quàm magna, quàm secura: Dissertit D. Chrysol. de corporum doctibus gloria donatorum; quia ex illis faciunt coniecturam, pulchritudo animæ quanta sit liquido innotescent: *ut terra, calum, & aqua ignis, lapidibus stelle sunt speciosiores, & viderem potius quam violas, aut rosis, aut quoscumque flores terra admiramus* &c. Deridicula videntur, quæcumque exempla ex rebus crassis & visibilibus desumpserimus, usque adeo tenuiter delineantur incomparabiles animæ dotes, & venustatem. Cum igitur talis sit tamque pura animæ pulchritudo, & ea quæ corporis adeo fallax & instabilis, talis est hæc nostra miseria, quòd in illa & corporis cultu nullam non opponamus sollicitudinem, ac animæ negligimus, sic ut nihil magis, venustatem. Prosequitur hoc argumentum D. Chrysol. & huius occasione factum enarrat cuiusdam philosophi suis facerum. Hic domum ingressus artificiosè habetram, antas scilicet, tapetibus vasariis ornatas, pavimentum aureis istra:um Attalicis, appetens exipere, ad domum dominum conuersus in facie eius exipuit. Admirantibus cunctis respondit. Ne miremini, nihil enim hac in domo conspicio sordidum, nihil incompositum, præter domum Dominum. Ignoscat mihi Deus, heu in quantum hoc domibus contingeret, ut illas ingressi, si Deus gratiam nobis largiretur videndi conscientiam animarumque domesticorum, qualem concessit S. Catharinæ Senensi, locum non inuenire.

mus ipsis animabus sordidiores: cum enim multorum hæc sit summa sollicitudo, quatenus in eorum domibus & cubiculis, & in corporibus, omnia munda sunt ornata, rite composita, solam habent animam ut equorum stabulum foetus, horridum, & cum tanto labore completantur corporis bona, nec semel eorum quæ pauperis sunt animæ, recordantur.

§. 9. Dicentes: quare Discipuli tui &c. Optimum lingue epizhetum: animal inquinatum, plenum veneno mortifero, comburens ut ignis inferni.

Perpende tertio, Phariseorum astutiam: qui quo Christum perdat, euer aut eueruent, eiusque scholam demoliantur, non macheris, non gladiis, non lanceis, non arcibus, alijue armis, quàm lingua viturur: hæc etenim vitia plus cæteris omnibus vitum peccatis ceteris sanctissimum Data opera de hac agit D. Iacobus, & quatuor inter alias scribit propositiones. Prima: soli Deo conuenit linguam refricare: *Linguam nullus hominum domare potest, de lingua* Quis merito mirabitur: ait, quod equis itena quæ in incinibus indomitibus quibus illos nobis si lingua pedimus: & vela nauibus maioribus hoc in mari appendimus, quibus illas naues huc illucque & prima riguit quæ cum sint ut castra portatilia, quæ a vento mouentur, illas quocumque voluerint, inflectunt. *Linguam autem nullus hominum domare potest.* Locum hunc expendit D. Augustinus, & ait: quod his verbis D. Iacobus intendat nos grandentes reddere & timorosos: hæc vna sit præ cæteris continua ad Deum oratio, ut linguam nostram refrenet, domet, cohibeatque: *Hæc ubi dicitur: ut ad domandum linguam, diuina gratia possumus, & camus auxilium.* Nec diem elabi nobis sinamus, inquit D. Greg. in qua hanc ad Deum non effundamus orationem: *Pone Domine custodiam ori meo, & ostium circumstantie labijs meis.* Nō frustra Deus nobis indidit linguam (inquit D. Greg.) est etenim necessaria, sed esse debet ut curas inter inimicos, quæ portas habeat sedulo custoditas: quod si aliquid necessarium intrare debeat aut exire sit ceteris quis exeat, quis intro examinetur. Idcirco tamque dicit Spiritus S. *Sicut urbs patens, & a suis murorum amictu, ita vir qui non potest in loquendo cohibere spiritum suum.* Urget necessitas, ut custodia statuatur fidelis, & impiorum sollicitudo: *Ori tuo face officium & serm; & hoc tanta diligentia, cum pauca*

etiam Sancti, notat Origen. in omnibus & per
omnia necessaria inuigilant custodia. Hoc cri-
men nefas (inquit) si vel istos quoque & ele-
gantis immoret. Quinimo & Hais cum
tate præcelleret sanctitate, conuerteritur, in
se sentiens defectum. Vir pollutus labijs ego sum:
at elegantius Spiritus S. vt beatum iam præclu-
cat, quem hic non inquinat defectus: *Beatus
vir, qui non est lapsus verbo suo: & ratio em
assignat: Quis est enim, qui non deliquit in
lingua sua?* Lingua adeo indomitum est animal,
vt in maxime bene composito aliquando calci-
trando profiliat, siue fiat ex in aduerentia, siue
quia nemine credat inferre nocumentum. Est
qui labitur lingua, sed non ex animo. Quocirca
sic nos hortatur D. August. *Intelligimus: quia si
linguam nullus hominum domare potest, nisi Deum
confugiendum est, qui domet linguam nostram.*
Secunda D. Iacobi hæc est propositio. *Lingua
vniuersitas est iniquitatis, est armamentarium
quibuslibet peccatis.* Omnia nostri corporis
membra ferunt iniquitati, testatur Apostolus.
Atamen hoc illi, alterum huic, at lingua omni-
bus: est armamentarium omnis generis sceleri-
bus, impeditiæ, ipsa namque est, quæ lo-
quitur proditque amorem quo flagras erga il-
lam, quam queris euertere: ipsa promissa cur-
rat, dolos præscribit, auentiones disponit fur-
to: ipsa namque pauperem circumuenit, li-
quidas palliando viuas, ipsa fecit, vt credas,
te illi benefacere in ipso, quo illum demoliris:
Vindictæ, superbiæ, ferocis: *Vniuersitas iniquita-
tis.*
Tertia propositio. *Lingua medicum membrum est
& magna exaltat.* Res minima, lingua est, instar
digiti auricularis, & magna, rupes magnas exal-
tat: quos tumultus quas fermentationes, quas causas
dissensionis? Ex vno verbulo quantam videmus
flammam excitari? *Ecce quantus ignis quam ma-
gnam sylvam incendit?* inquit D. Iacobus: Quæ
bella, quas discordias quas suscitauit simulta-
tes? quot submersæ familiae, quæ florebant
amicitiæ? Quæ regna commota, quæ pacis fe-
dere fixa nitebantur? *Lingua tertiam multos com-
mouit (ait Spiritus S.) & dispersit illos de gente
in gentem, ciuitates miras diuitum destruxit, &
domos magnatorum effudit, virtutes populorum con-
cidit, & gentes fortes dissoluit: mulieres viras eie-
cit, & priuauit illas laboribus suis, &c.* Perlo-
ge factas, perlege prophanas historias. Mirabi-
le quid expendit de stellione Spiritus S. qui adeo
vna est, vt cum animal si minimum, per illu-
strum repat Principum aulas, vsque ad summa
Hieron. Sapi. de Lanza, Tom. II.

fastigia. *Stellionibus nititur, & moratur in domi-
bus Regis.* Res videtur exotica, animal adeo par-
uum sine vilo obstaculo lapideis ascendere parte-
tes æquissimos, elaboratos artificiosè: verum tra-
men, manus habet, vnguis armatas instar har-
paginum, quibus innititur. Manus quid lingua
facit cum multo sit minor, & cum nec manus
habeat, nec vngues, castella transcendit altissi-
ma, palatia ditissima cathedrales pervadit Ecceles-
ias, earumque capitula, vt nec quemquam libe-
rum pertraheatur: per domos illustrium repit ro-
tillium, per quilibet eorum aulas, & quidquid in
illis agrum lingua pervagatur, per monasteria
quibus non sunt oblationes, per viros quibus,
non dantur magis solitarij; nihil relinquit in per-
uium, nihil intactum, nihil cooptum.

Vltima propositio hæc est: *Est animal inque-
tum, plenum veneno mortifero.* Miram admittare
definitionem: *Animal inquietum &c.* Quid si-
gnificat animal inquietum? Est animal viuum,
lene, inquietum, nunquam sedatum, modo hic,
modo illic, quolibet discurrens. Atende quam
apte describat linguam *Animal inquietum.* Quan-
tum sapio, sibi D. Iacobus diuinâ eloquentiâ symboli
proposito congruâ, quò malam declarat lin-
guam, mustelam proposuit, quæ cum tam
parua sit, inter cætera animalia maximè est
inquieta, vocarique potest, *Animal inquietum.*
Est autem hoc animalculum lingue symbolum:
duabus de causis: prima, quia de ipso quidam
conciunt naturalitè, quos refert D. Hieron. *Lib. 12.
quod concipiat per auditum, patiatque per os.*
Concipit per auditum sine substantia flatum, quem
illi masculus confors infundit, quasi ad
aurem colloquendo, qui nihil aliud est, quam
exiguus aër, quem ore suo expirat, hunc re-
cipit mustela, & visceribus suis illum nutrit,
& medico elapso tempore, per os animal pa-
rit adeo viuum, & bene formatum, vt ipsos
queat leones enecare, sicut recipit illos ingre-
ssa per nates interficat: En tibi murmuratorem,
animal inquietum mustelam, quæ per audi-
tum, medicum concipit ventum, quem illi
alter inspirauit: totum etenim illud, non nisi
exigua fuit status substantiæ, hunc in se re-
cipit, & mentis interiori, illum adnat, & fo-
uet. Talis mihi hoc de illa retulit: sed certè
omnia non declarauit, quare indubiè sic res se
habere debuit, vel aliud quid interuenit hoc
aut illud: & exiguus post tempore per os parit
animal formatum: rem tantæ referens substan-
tiæ, tantæque contra proximum infamiae, tan-
tæque efficacis, vt perdat & euerat illum qui
leo

Quarta.
III.
Mustela
est lin-
gua.
Lib. 12.
E. hymo;
c. 3.

leo est, magni virum nominis & auctoritatis, vel mulierem in populo præcellentem.

Eccl. 19. Sentio verò hoc: spectare voluisse Spiritum S. verbis quibusdam obscurioribus: *A facie verbi parvuli factus, tanquam gemitus tæta infantis.*

12. Divina est sententia factus concipit ex solo auditu verbi vnius, quod illi de proximo suo reculerunt, & illic sit velut prægnans: non enim acerbioribus torquetur mulier doloribus, cum partum exoptat, quam ille, cum per os parere desiderat, quod concepit per auditum. Et hinc malum, quia id, quod per aures ingressum est, vnicum fuit verbum, res flocci, & generat infantem bene formatum, potentem, robustum, qui bella suscipit, & republicas evertit florentissimas. *Partus infans.* O animal inquietum, ô mustella perfida, quam merito Deus sua lege reprobam esse iudicavit. Causam profero secundam, ob quam mustella linguam significet. Nimirum quod animal sit inquietum: *Animal inquietum.* En quam oppositè linguam delinet: ea namque de causa à Davide cogitationi comparatur. *Tota die iniqui non cogitant linguam suam.*

Levit. 11. Quid hoc, linguam cogitat? Numquid non proprium est cogitare intellectui vel imaginationi q. d. Adeo cucurrit lingua tua velociter, ac ipsa cogitatio, quam nemo cõmbeat. Ne vercare quod illam fortissimis etiam, vinculis constringas: Viva est, levis, penetrans, velox, quæ momento temporis de vno ad aliud peruolat extremum, de vna ad aliam excurrit Prouinciam.

Psal. 51. Talis est lingua: quæ leuiter per publica reptit loca, & cito citius ad Audientias profilit, vno instanti, in choro versatur cum clericis, & inde Romani vsque, imò ad occidentus peruolat Indias. *Inquietum malum.* Detine illam, si tibi vires suppetant, quocumque lubet, progreditur, quocumque lubet, accedit & penetrat inquieta. Si comedat hic, illo accedit, & ait sicut de Christo Pharisæi: *Ecce homo vorax & potator vini:*

Matt. 11. Si abstineat, ieiunet, non comedat, illo properat, vt ad Ioannem Baptistam, quem tam strictè lege seruantem ieiunia dum vident, obloquuntur: *Demonium habet.* Si proximo benefacias obijcient: *In Boeth. sub Principe demoniorum eijcit demonia.* Si quiescat, si se contineat, dicet, quia non potest: sicut in resuscitatione Lazari: *Non potest hic, qui aperuit oculos cæci nati facere, vt hic non moreretur?* Si crucifixus patiatur, impropetabunt. *Alios saluos fecit: seipsum non potest saluum facere.* Si diuitijs abundes: accusabit te quod per vsuras auxeris facultates. Si pauper

12. vixeris, quod illas tuis dilapsaueris luxurijs: Si rosarium non legeris, inde notus es, si legeris, hypocrita. Si pauperi non fueris, audis auris, crudelis, si fueris, proprij huius amator. Quo vult, ascendit, vique ad cæli sagittum, atq. sum Altissimi thronum, vt eorum qui Male locuti sunt de Deo. En tibi, quam relox animal, quam viuum, quam inquietum. At multò peius, quod plenum sit veneno moriturus.

12. Notare videtur illud, quod ait David ex quo sumpsit A. ostolus & subtiliter exponit Origenes *Venenum aspidum sub labijs eorum.* S. Scripturæ familiaris est munitorem ac detractorem alpidem dicere, cuius morsus sit venenatus. Ita sapiens: *Si mordeat serpens in silentio, nihil ei nouus habet, qui occulte detrahit.* Latius hoc explicat D. Hieron. (a) in istum locum. *Serpens & detractor, equales sunt, quemodo enim ille mordet, utrum infert, sic iste detrahit, peioris virus. Aliquis fuit fratrem effudit.* De alio munitur ipse dicit inficio: hoc tibi peritade te serpentem esse, quæ versute ipso non sentiente momordisti, vniuersè insudisti: Dicitur igitur quod plenum sit veneno mortifero. Hoc ipsum declarat David, venenum vocans aspidum. *Venenum aspidum.* Apis venenum occultat sub lingua, tanquæ mortale est, vt nullum recipiat remedium, & acertes cruciatibus, penis, pressurisq. occidat mortiferis: est etiam venenum ardentissimum, quod ita vehementer cor incendit, vt conflagrare videatur. Habes hic mala lingue venenum, mortiferum, quod insaniabiliter occidit famam, honorem, dignitatemque proximi, & hoc intolerandis illum torquendo cruciatibus.

Quam grauitè affligitur ille, in quem sanæ denegator munitur: quam dolenter puella torquetur, cui tuis detractionibus optimam interfecisti fidem, contum: se lacrymis penitus conficiens: Congruenter ait Spiritus sanctus exponens, qualiter lingua nequam mortem, adferat furiosam famæ, honoris, dignitatis. *Mors illius, mors nequissima, & vniuersè potius inferius quam illa.* Quot, heu quot vitam perdidit ob ea quæ dicta sparsaque erant de illis: contentes multo tolerabilis mori, quam tanta conspersos infamia vivere, quæ alios maledicta lingua denigrat? Venenum adeo mortiferum vt omnem respiciat medicinam, adeo vorax, vt omnia consumat. Ita testatur David. *Sagitta potentis acuta cum carbonibus desolatorijs.* Sagitta penetrans, incendentes, acuta. *Quis ignis hic? desolator, efficacissimus, ignis*

ignis infernalis. *Inflammatà à gehenna*; loquitur D. Iacobus. Optime de illo proloquitur; qui detrahere incipit; lingua huic incalcescit. Quo igne Infernali dicit Apostolus: *Inflammatà à gehenna*; efficax adeo est ignis inferni, ut noster hic eius comparatione, minor sit quam ipse pictus: qui devorat animas ipsosque demones, putos spiritus. Et cum ita sit ut lege naturæ, omne corporale licet in vinum confluat, dolorem non possit inferre puro spiritui, ille tamen ignis cruciat illos in inferno. Linguam attende murmurantem, inflammatam à gehenna, quæ ipsos comburat spiritus, illo accedat, illo penetrat.

Inquirunt SS. Patres cur Dominus populum suum puniret, in tortores elegerit ignitos serpentes: *Misit ignitos serpentes*. Serpentes erant qui quasi ignis essent, favebant sicut scintilla & flammæ cometæ, suis urebant moribus, virus, ut ignis, calidissimum evomebant, quod comprehensos exurebat, mortemque inferebat atrocissimam. Congruum sanè supplicium, culpæ correspondens: hoc namque Deo frequentissimum est, ait D. Chrysostomus. Quintimo & ipse Spiritus S. de illis locutus sic ait, interprete D. Cypriano. *b. Per ea quæ peccat quis, per hæc & torquetur*. Erat eorum peccatum lingua murmuratoria: nam contra Moysen, Aaron, imò ipsum Deum oblocuti sunt c. *Murmuravit populus contra Dominum*. Est autem lingua detractoria serpens adurens, sagitta cum carbonibus desolatorijs: fit igitur supplicium, serpentum morsus desolatorius, cui nullum in terris invenitur sanatio remedium. *Inquietum animal, plenum veneno mortifero*.

Alludit, ut opinor, D. Iacobus, illis locutus, quibus Dominus Ægyptios multavit, tam mortifero plenis veneno, ut Pharaos Rex illas mortem appellavit. Expendunt SS. Patres diuino spiritu colluctari decumanas illas plagas, seuque flagella, quibus omnipotens oblitum illud durumque cor Pharaonis eiusque populi castigavit: eum enim sciamus, Deum tanto numero, pondere ac mensura in omnibus procedere, tamen singulariter in flagellis, quæ immittit condigna sceleribus. Magnam habent in iudicium decem illa supplicia mysterium, estque hoc verum, quod sicut Pharaos, atque Ægyptij Dei decem sunt mandata transgressi, decem illos ita flagellis iustus iudex visitavit, ut quoque peccato quod contra quolibet mandatum commiserant, conveniret. De quo D. August. ut arios, ita perdoctos habet tractatus. Octava

plaga seu flagellum debebat culpæ continere, quam contra octavum commiserant præceptum. O qua plaga fuit ista adeo fortis, virus locustæ, oris adeo ferocis, ut omnem ademe i arboribus, plantis, floribusque pulchritudinem, nec non omnem terræ viretatem. *Devorata est herba terra, & quicquid pomorum in arboribus fuit, quæ grando dimiserat, nihilque omnino virens relictum est in lignis & herbis terræ*. O quam mortale virus, quod omnes invadit arbores venustissimas, omnemque earum consumit fecunditatem, nullum dimittit florem odoriferum quem non devoret, nec luxuriantem plantam quam non devastet.

Tanta verò fuit hæc plaga, ut ipse Pharaos mortalem eam esse iudicaret, & mortem appellaret, quando illam ferre non sustinens Moysen vocavit & Aaronem, supplicans, Deum rogavit, animalia illa adeo mortifera ac venerata auferre dignaretur. *Rogate Dominum Deum vestrum ut auferat mortem istam*. Admitte maxime, quod cum septem alia præcessissent plagæ, & illarum multæ mortifera, velut sexta, nempe pestilentia, quæ cuncta animalia in campis percussit morte percussit, & septima grandinis adeo terribilis, ut quotquot homines, quotquot tangeret animalia, occideret, nullam illarum Pharaos vocavit mortem, nisi plagam locustarum, quæ totam arborum, plantarum, florumque rodebat, perdebaturque pulchritudinem. Attende quod sit plaga octava in penam peccati contra octavum præceptum, quod est detractionis, linguæque peccatum. *Non falsum testimonium dices, contra proximum tuum*. Hæc pena peccati declarat linguæ qualitatem, est enim animal mortiferum locusta devoratrix quæ nec arborem fructibus gravidam, nec plantam medicam, nec flores præterit odiferos, omnia demolitur. Nec electionem omittit, nec religionem, nec virginem reclusam, nec viduam solitariam, nec virum dignitate primarium, nec plebeum, omnes in perit, omnes inficit, omnes interficit. A tali damno morteque liberet vos Deus.

§. 10. *Lingua venenum mortiferum est infamatori, infamato, & auditori: ideo laqueus vocatur malus.*

Advertit autem eleganter D. Bernard. hoc venenum ipso aspersione veneno esse damnosus: hoc etenim ipsum tantum in lingua, inficit qui mordetur, non ipsum serpentem qui cordis.